

Correspondentieadres

Postbus 2875
3500 GW Utrecht

PER E-MAIL+AANTEKENEN

Aan het kabinet
t.a.v. de minister-president, de heer drs. M. Rutte
Postbus 20001
2500 EA DEN HAAG

18 december 2019

Onderwerp: ultimatum

Geachte heer Rutte,

De afgelopen jaren hebben de onderwijsbonden AOb, FNV Overheid en Leraren in Actie (LIA) voortdurend aandacht gevraagd voor de toenemende lerarentekorten en de steeds grotere problemen in het primair en voortgezet onderwijs. Daarin zijn wij steeds breed gesteund door andere onderwijsorganisaties.

Tijdens de kabinetsformatie in 2017, bij het opstellen van het regeerakkoord van 10 oktober 2017 en sinds het aantreden van uw kabinet hebben de onderwijsbonden u vele malen benaderd om tot een oplossing te komen voor de structurele problemen in het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs. Daarin zijn wij gesteund door massale stakingsacties in het primair en voortgezet onderwijs.

De kwaliteit van het primair en voortgezet onderwijs staat zwaar onder druk door de hoge werkdruk, achterblijvende salarissen en door kortingen op de financiering van het onderwijs. Allemaal oorzaken van een toenemend lerarentekort.

Wij zien dat de spanning in de scholen steeds hoger oploopt, dat personeel de sector verlaat, dat leerlingen naar huis gestuurd worden en dat de lerarentekorten de al bestaande werkdruk van het overblijvende personeel aanzienlijk verhogen.

In bepaalde regio's staat de onderwijsinfrastructuur onder druk vanwege leerlingendaling. Vaste medewerkers worden extra belast en nieuwe leerkrachten worden in flexcontracten aangenomen, wat de aantrekkelijkheid van het beroep ook niet verhoogt. Deze nieuwe leraren zijn nodig voor het onderwijs, maar de tijdelijke contracten zijn voor hen een van de redenen om nu de sector definitief te verlaten.

Dat alles is een bedreiging voor de kwaliteit van het onderwijs.

Alleen voor de sector primair onderwijs is in de nadagen van kabinet Rutte II voor lerarensalarissen 270 miljoen euro beschikbaar gesteld. In het regeerakkoord van 10 oktober 2017 is 450 miljoen euro (inclusief kleine scholentoeslag van 20 mln. euro) opgenomen voor de aanpak van werkdruk in het primair onderwijs. Dit was een goede eerste stap voor het primair onderwijs, maar volstrekt onvoldoende om de problemen waar deze sector momenteel mee kampt structureel op te lossen. Bovendien worden de werkdrukproblemen verergerd door het lerarentekort.

Bij de actie in maart 2019 spraken wij al van code rood, nu nauwelijks een half jaar later is er sprake van een daadwerkelijke noodsituatie in het primair en voortgezet onderwijs.

Voor het voortgezet onderwijs is geen extra structureel geld gekomen om de werkdruk aan te pakken en de salarissen te verbeteren. Terwijl het al decennialang bekend is: leraren in het voortgezet onderwijs hebben in vergelijking met hun buitenlandse collega's volle klassen en draaien veel meer lesuren.

Eind oktober 2019 is er geld beschikbaar gekomen voor de periode 2019- 2021. Het gaat om 459,5 miljoen euro vrijwel geheel incidenteel geld waarvan 96,5 miljoen euro vooruitgeschoven werkdrukmiddelen.

Hiermee kunnen de structurele problemen rond werkdruk en salaris echter volstrekt niet opgelost worden. Deze opinie werd breed gedragen door de mensen uit de praktijk van het primair en voortgezet onderwijs en kwam opnieuw tot uiting bij de stakingsactie van 6 november 2019.

Verder: Het is bijna niet voor te stellen, maar er hangt de sectoren primair en voortgezet onderwijs ook nog steeds een doelmatigheidskorting van totaal 108 miljoen euro boven het hoofd.

Wij constateren dat het kabinet niet bereid lijkt te zijn om nog een structurele handreiking te doen, ondanks onze vraag om een concreet investeringsplan voor het primair en voortgezet onderwijs.

Minister Slob benadrukt dat er verder geen structureel geld komt voor het primair en voortgezet onderwijs. Vanuit het kabinet komt geen enkel signaal meer dat er oog is voor de gerechtvaardigde eisen van het personeel en het onderwijsveld. Via brieven, petitie's, acties, demonstraties in het primair en voortgezet onderwijs hebben we de grote problemen vele malen kenbaar gemaakt.

Wij zijn van mening dat we hiermee geen gehoor bij u vinden en uitgepraat zijn.

Ondertussen neemt de onrust bij onze achterban toe. uit recente peilingen blijkt dat de actiebereidheid nog steeds groot is. Ook de steun van ouders, leerlingen en andere partijen in het onderwijsveld is groot.

De AOb, FNV Overheid en LIA eisen structurele investeringen voor het primair en voortgezet onderwijs. Voor de toekomst van de huidige leerlingen en studenten, voor nieuwe generaties jongeren, en voor de toekomst van Nederland als concurrerende kenniseconomie.

Het primair en voortgezet onderwijs moeten aantrekkelijke sectoren worden om in te werken: de werkdruk moet daarom omlaag en de salarissen omhoog. Het carrièreperspectief moet worden verbeterd om de aantrekkelijkheid van het werken te vergroten en zo de groeiende tekorten aan te pakken. In beide sectoren moet ook meer geld komen om de salarissen van het ondersteunend personeel te verbeteren. De AOb, FNV Overheid en LIA hebben realistische eisen per onderwijssector geformuleerd.

Eisen van AOb, FNV Overheid en LIA

De onderwijsbonden stellen de volgende eisen:

1. De toezegging dat er een concreet pakket met structurele investeringen komt voor het primair en voortgezet onderwijs.
Wij willen deze noodzakelijke investeringen voor primair en voortgezet onderwijs invullen en verdelen zoals onder eis 2 en 3 is geformuleerd. Daarmee wordt aan cao-partijen in deze sectoren voldoende ruimte gegeven om dit verder in te vullen.
2. Wij eisen voor het **primair onderwijs**:
 - 560 miljoen euro structureel om de loonkloof tussen het primair en voortgezet onderwijs te dichten.
 - 90 miljoen euro structureel om het carrièreperspectief van het onderwijsondersteunend personeel en schoolleiders te verbeteren.
 - 191 miljoen euro voor een **extra** structurele loonsverhoging van **1,25%** in 2020 en een **extra** structurele loonsverhoging van **1,25 %** in 2021 voor al het personeel, bovenop de referentieruimte, om de achterstand die er door de nullijn is ontstaan in te halen.
 - Verdere intensivering van maatregelen ter vermindering van de werkdruk in het primair onderwijs, de totale werkdrukmiddelen (430 miljoen) moeten versneld structureel beschikbaar gesteld worden in de periode 2020-2021.
3. Wij eisen voor het **voortgezet onderwijs**:
 - 80 miljoen euro structureel voor verbetering carrièreperspectief ondersteunend personeel.
 - 675 miljoen euro structureel om het aantal lessen in de periode 2020 -2022 stapsgewijs te verlagen naar 20 uur.
 - 246 miljoen euro structureel voor meer doorstroom van leraren van LB naar LC.
 - 153 miljoen euro voor een **extra** structurele loonsverhoging van **1,25%** in 2020 en een **extra** structurele **loonsverhoging van 1,25 % in** 2021 voor al het personeel, bovenop de referentieruimte, om de achterstand die er door de nullijn is ontstaan in te halen.
 - Afspraken tussen kabinet en de cao-partijen in het voortgezet onderwijs over een wettelijke maximale groepsgrootte. Bij het maken van deze afspraken worden ook ouders en leerlingen betrokken.
4. De doelmatigheidskortingen moeten geschrapt worden, te weten 61 miljoen euro voor primair onderwijs en 47 miljoen euro voor voortgezet onderwijs.

Indien AOb, FNV Overheid en LIA vóór maandag 13 januari 2020 om 10.00 uur van u geen schriftelijke reactie hebben ontvangen, waaruit blijkt dat u integraal akkoord gaat met de hiervoor geformuleerde eisen, dient u rekening te houden met door ons uit te roepen en te organiseren collectieve acties. De Algemene Onderwijsbond, FNV Overheid en LIA zien zich dan helaas genoodzaakt om hun leden in het primair en voortgezet onderwijs op te roepen om deel te nemen aan collectieve acties. Om te beginnen zullen wij oproepen tot een tweedaagse staking op donderdag en vrijdag 30 en 31 januari 2020. Deze stakingsdagen zullen separaat worden aangezegd.

U kunt uw reactie sturen aan Eugenie Stolk, voorzitter van de Algemene Onderwijsbond.

Hoogachtend,

Eugenie Stolk
Voorzitter Algemene Onderwijsbond

Zakaria Boufangacha
Arbeidsvoorwaardencoördinator FNV

Peter Althuisen
Voorzitter Leraren in Actie

Bijlage

Bijlage

Toelichting per sector

Primair Onderwijs

De kwaliteit van ons primair onderwijs staat zwaar onder druk. Er is een onderwijscrisis.

In 2020 hebben **55.000** leerlingen in het primair onderwijs -regulier basisonderwijs, speciaal basisonderwijs en (voortgezet)speciaal onderwijs- geen leraar voor de klas. Dit loopt op naar bijna **100.000** leerlingen in 2025 en bijna **240.000** leerlingen in 2028. Het lerarentekort is enorm en ontregelt scholen, de werkdruk voor alle personeel binnen de school neemt toe. Structurele investeringen zijn nodig om te zorgen dat het onderwijs weer een aantrekkelijke sector wordt om in te werken.

Salarisachterstand (de loonkloof voor leraren ten opzichte van het voortgezet onderwijs), achterstand door de nullijn voor ondersteunend en onderwijzend personeel en werkdruk bedreigen de kwaliteit van het basisonderwijs.

Als structurele investeringen uitblijven, zullen de gevolgen enorm zijn. Steeds vaker zullen er onbevoegden voor de klas worden gezet, leraren krijgen te maken met overvolle klassen, klassen worden naar huis gestuurd, vierdaagse schoolweken worden ingevoerd of – in het ergste geval – scholen moeten sluiten.

Het wordt onmogelijk om alle leerlingen goed onderwijs te blijven bieden. De ongelijkheid tussen groepen leerlingen groeit. Het aantal particuliere scholen groeit, steeds meer scholen vragen een torenhoge ouderbijdrage en ouders kiezen steeds vaker voor betaalde bijles.

Vooraf in scholen waar de leerlingen met de grootste ondersteuningsbehoefte zijn, in het (voortgezet) speciaal onderwijs én in de gebieden met veel achterstandsleerlingen, is het lerarentekort zo groot dat de kwaliteit sterk onder druk staat.

De werkdruk van het onderwijspersoneel is een continue zorg. Mede door het lerarentekort blijft de werkdruk oplopen en kampt het onderwijspersoneel met een hoog percentage burn-out.

Met de werkdrukgeden nemen schoolteams gerichte maatregelen om de werkdruk te verminderen. Tegelijkertijd maakt het lerarentekort de inzet van deze werkdrukgeden lastig, want hoe kun je een extra leraar in dienst nemen, als die niet te vinden is? Aangezien het lerarentekort niet op korte termijn is opgelost, zullen ook andere manieren van werkdrukvermindering gevonden moeten worden. Daarom onze eis om tot inrichting van een tripartiete werkgroep te komen, die niet vrijblijvende afspraken maakt en noodzakelijke maatregelen kan treffen.

(Voorgezet) speciaal (basis)onderwijs

Alle problemen die er zijn in het reguliere basisonderwijs, gelden in sterkere mate voor het (voortgezet)speciaal onderwijs. De leerlingen die het hardst een stabiele basis en kwalitatief goed onderwijs nodig hebben, hebben het meest te lijden onder het lerarentekort. Noodgedwongen worden in het (voortgezet) speciaal onderwijs nog veel vaker dan in het regulier basisonderwijs onbevoegden voor de klas gezet.

Vooraf in het voortgezet speciaal onderwijs is het extra moeilijk om bevoegd personeel in te zetten aangezien leraren voor een hoger salaris liever in het reguliere voortgezet onderwijs aan de slag gaan.

Voortgezet onderwijs

Elk dag werken leraren, onderwijsondersteuners en schoolleiders hard om hun leerlingen goed onderwijs te geven. Het voortgezet onderwijs staat al jaren onder grote druk. De kwaliteit van ons onderwijs gaat, ondanks de tomeloze inzet van het onderwijspersoneel, steeds meer achteruit. Kinderen krijgen hierdoor niet het onderwijs dat zij verdienen. Dat werd nog eens duidelijk bij de recente PISA-cijfers waar de OESO sinds 2003 een 'overduidelijke negatieve trend' ziet bij de Nederlandse schoolprestaties van lezen, wiskunde en natuurwetenschappen.

Het is al decennia lang bekend: leraren in het voortgezet onderwijs hebben in vergelijking met hun buitenlandse collega's volle klassen en draaien veel meer lessen. De werkdruk ligt torenhoog. Met 27 procent burn-out klachten scoort het voortgezet onderwijs het allerhoogste van heel Nederland. Veel jonge starters houden het niet vol, 31 procent van de starters haakt binnen vijf jaar af. Het aantal studenten op lerarenopleidingen neemt af. Nu al kampen scholen bij de exacte vakken, klassieke talen, Duits en Nederlands met tekorten.

Inmiddels maakt een derde van onze leerlingen gebruik van schaduwonderwijs (betaalde huiswerkbegeleiding en bijles). Daarnaast is een groei zichtbaar in het particulier onderwijs. De overheid is verantwoordelijk voor goed onderwijs voor elk kind, maar laat nu ouders in de buidel tasten om dit voor hun kind te realiseren. Dit vergroot de kansenongelijkheid in ons onderwijs en is zeer onwenselijk voor onze maatschappij.

Bied leraren en onderwijsondersteuners een eerlijk salaris. Na een jarenlange nullijn kreeg het voortgezet onderwijs de afgelopen jaren weer kleine loonsverhogingen. In 2019 is deze echter lager dan de inflatie, waardoor onderwijspersoneel koopkracht inlevert. Tevens loopt de sector ruim achter op de markt, waardoor vooral universitair geschoolden voor een andere carrière kiezen. Om werken in het onderwijs aantrekkelijker te maken is een fatsoenlijk salaris voor ondersteuners en leraren belangrijk, van waardering kan de hypotheek immers niet betaald worden.